

Gjøvikregionen

Helse- og Miljøtilsyn IKS

Interkommunalt selskap for Gjøvik, Toten, Land og Gran

Miljørettet helsevern er en lovpålagt tjeneste i henhold til lov om folkehelsearbeid, kapittel 3, Miljørettet helsevern. Kommunens ansvar for folkehelse er hjemlet i kapittel 2 i folkehelseoven.

GHMT vurderer forhold som kan medføre helsefare eller helsemessig ulempe utover det som normalt kan aksepteres fra en eller flere miljøfaktorer. Utgangspunkt for vurderingene er lover og forskrifter gitt etter helselovgivningen.

ÅRSRAPPORT 2014

Innhold:

1. Sammendrag

2. Presentasjon av organisasjonen

3. Arbeidsoppgaver / regelverk

4. Oversikt / gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver

- Skoler og barnehager
- Legionella
- Badeanlegg og lignende
- Badevanns-/ vassdragsovervåkning
- Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.)
- Frisørprosjekt
- Solarier
- Stråling
- Radon
- Drikkevann
- Asylmottak
- Støy og luftforurensing (lukt)
- Flueplager og skadedyr
- Andre klagesaker
- Slam/ gjødsel
- Beredskapsplaner
- Samarbeid med Mattilsynet
- Helse i plan
- Andre samfunnsmedisinske saker
- Inneklima
- Informasjon til deltakerkommunene
- Kurs og faglig nettverk
- Uttalelser og innspill til sentrale myndigheter

1. Sammendrag:

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS (www.ghmt.no) har fire ansatte, en lege som er spesialist i samfunnsmedisin og 3,5 stillinger som ingeniør/rådgiver som utfører samfunnsmedisinske og teknisk hygieniske oppgaver i Gjøvik, Østre og Vestre Toten, Nordre og Søndre Land kommune. Gran kommune ble medlem i selskapet fra 01.01.13.

Selskapet er underlagt lokal politisk styring med representantskap og styre. Regnskap, lønnsutbetalinger etc. gjøres av økonomiseksjonen i Gjøvik kommune. Netto driftsutgifter fordeles mellom deltaker- kommunene etter innbyggertall og driftsbudsjettet for 2014 hadde en nettoramme på 3 850 000,- kr. Det faglige ansvaret ligger hos kommuneoverlegene i hver av deltakerkommunene. Det avholdes regelmessige møter med disse (Fagrådet for miljørettet helsevern). Kommuneoverlegene har inngått en interkommunal stedfortrederavtale slik at det alltid er en til stede ved ferier og annet fravær.

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS (GHMT) utfører lovpålagte oppgaver som tilsyn, rådgivning og løpende saksbehandling etter Folkehelse-loven, Smittevernloven, Røykeloven og Strålevernloven med tilhørende aktuelle forskrifter. Miljørettet helsevern skal også ha oversikt over miljøforhold som har betydning for helsen, oversikt over helsetilstanden i kommunen samt ivareta helseaspektet i planlegging. Samarbeid med andre etater er viktig for å ivareta oppgavene, som prioriteres etter risiko, henvendelser og klager.

Det har også i 2014 fortsatt vært fokus på oppfølging av skoler og barnehager etter Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. 12 av ca. 100 barnehager ble besøkt i 2014 og 39 av 59 skoler. Det har vært gjennomført et prosjekt hvor det er ført tilsyn med 15 SFO (skolefritidsordning)-er i Gjøvikregionen. Forholdene var stort sett bra, men det bør jobbes mer med å få på plass et fungerende internkontrollsystem bl.a. med rutiner for førstehjelp.

I Gran ble godkjenningprosessen startet i 2012 for barnehager og 2013 for skoler. Alle skolene (14 av 14) ble besøkt for å gjennomgå innsendt søknad om godkjenning i 2014. En skole i Gran er godkjent. Det er fortsatt et noen skoler i Gjøvikregionen som ikke tilfredsstillers Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. og som ikke er godkjent etter forskriften. Det er to barnehager i Gjøvikregionen som ikke er godkjent og 5 barnehager i Gran var godkjent ved utgangen av året. Ved manglende etterlevelse av forskriften kan godkjenningen trekkes tilbake.

Det ble foretatt tilsyn/ prøveuttak ved 17 av 19 badeanlegg i 2014, og prøveuttak ved de mest brukte badeplassene i løpet av sommeren (ca. 30 badeplasser). Badeanlegg og badeplasser har jevnt over god vannkvalitet. Det er også gitt råd og veiledning om forebygging av legionella. GHMT har deltatt på revisjoner av vannverk i regi av Mattilsynet.

Det har også vært gjennomført et prosjekt med tilsyn i frisørsalonger fra i 2013/14 hvor 91 av 98 registrerte frisører ble besøkt. Frisører er ikke flinke til å melde fra om oppstart/ endringer og renholdskontroll ved tilsynene viser varierende resultater. Vask av utstyr før desinfeksjon gir bedre resultater ved hygienekontroll. Det er ført tilsyn med 13 solarier hvorav 9 ble besøkt som del av en landsomfattende tilsynsaksjon, samt en nyoppstartet tatoveringsvirksomhet.

Det har vært en rekke forespørsler fra privatpersoner vedr. radon. Det er i Gjøvikregionen inngått avtale med Radonlab om radonmåling til en gunstig pris. Ellers har det vært henvendelser vedr. forurensning av brønner, stråling, flueplager, skadedyr, lukt, støy m.v., samt fokus på helse i plan, bl.a. ifm. uttalelser til reguleringsplaner og andre planer, f.eks. bruk av boliger til asylmottak, og det har vært tverrfaglig samarbeid internt i kommunene i forbindelse med klagesaker. Kommuneoverlegene har diskutert aktuelle problemstillinger som gjelder smittevern (f.eks. ebola og MRSA) og miljørettet helsevern.

De ansatte har deltatt på aktuelle kurs for å holde seg oppdatert innen fagområdet, og gitt uttalelser og deltatt i arbeid med veiledere og kursing innen fagfeltet.

2. Presentasjon av organisasjonen:

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS (GHMT) er et interkommunalt selskap som utfører tilsyn og forvaltningsoppgaver i forbindelse med forebyggende helsearbeid etter Folkehelseloven, Smittevernloven, Tobakkskadeloven og Strålevernloven og tilhørende forskrifter.

Selskapet er underlagt lokal politisk styring via et eget representantskap og styre. Selskapet er registrert i Brønnøysundsregistrene med organisasjonsnummer 976 112 555.

Selskapets øverste organ er Representantskapet. Kommunestyrene i de 6 eierkommunene velger hver et medlem med varamedlem til Representantskapet. Valgene følger kommunevalgperioden.

Selskapet skal ha et styre på 7 medlemmer med varamedlemmer som velges av representantskapet etter forslag fra eierkommunene (6 styremedlemmer – ett fra hver kommune) og de ansatte (1 styremedlem). Styrets medlemmer og varamedlemmer oppnevnes for 4 år om gangen. Styret velger selv leder og nestleder.

Økonomiseksjonen i Gjøvik kommune er selskapets regnskapsfører og foretar innkrevning av utestående fordringer, lønnsutbetalinger, samt skattetrekk, trekk av feriepenger, pensjonspremie m.v., samt alle utbetalinger etter anvisning fra selskapets daglige leder. Selskapets revisor er Innlandet Revisjon IKS.

Gjennom selskapsavtalen har eierkommunene delegert til Representantskapet å vedta handlingsprogram og årsbudsjett for selskapet. Netto driftsutgifter fordeles mellom kommunene Gjøvik, Vestre Toten, Østre Toten, Søndre Land, Nordre Land og Gran etter folketall.

Driftsbudsjettet for 2014 hadde en bruttoramme på kr 4 230 000,- og en netto ramme på Kr 3 850 000,- med følgende fordeling:

	Gjøvik	V. Toten	Ø. Toten	S. Land	N. Land	Gran	Summer
Kommunenenes netto-utgifter i 2014 (kr)	1 355 200	600 600	685 300	265 650	315 700	627 550	3 850 000

GHMT har et disposisjonsfond som pr 31.12.2014 utgjorde kr. 955 106,-

Etaten har i alt 4,1(4,5 ved årsslutt) stillingshjemler. Gruppert etter hovedoppgaver fordeler stillingene seg slik:

Administrasjon/ tilsyn/forvaltning:	1 stilling som daglig leder i 100 %
Tilsyn/ forvaltning:	1 stilling som avd. ing. i 100 %
	1 stilling som miljøhygieniker i 100 %
	1 stilling som rådgiver i 50 %
	1 stilling som samfunnsmedisiner (60 % stilling)

Samfunnsmedisinerstillingen ble utvidet til 100 % høsten 2014, hvor de nye 40 % er definert til folkehelsearbeid, herunder folkehelseoversikter iht. folkehelseloven

Samfunnsmedisineren som hadde 60 % gikk av med pensjon den 01.10.14, og det har vært problemer med å rekruttere ny lege til stillingen.

Det faglige ansvaret ligger hos kommuneoverlegen i den enkelte deltakerkommunen. De har alle delegert myndighet fra kommunestyrene i tillegg til den myndighet som er gitt direkte gjennom lovverket.

Det avholdes regelmessige møter ca. 6 ganger i året mellom kommuneoverlegene og ingeniørene/ rådgiverne ved Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS (Fagrådet for miljørettet helsevern). Her samordnes samfunnsmedisinsk kompetanse og oppgaver kommuneoverlegene imellom, bl.a. utarbeidelse av smittevernplaner, drøfting av enkeltsaker, felles uttalelser til samfunnssaker m.m., samtidig som arbeidet til ingeniørene og rådgiverne i det interkommunale selskapet planlegges og koordineres.

Kommuneoverlegene har inngått en interkommunal stedfortrederavtale og er stedfortredere for hverandre ved ferier og annet fravær. Kommuneoverlegen i Vestre Toten har vært fast stedfortreder ved GHMT etter at samfunnsmedisineren ble pensjonert.

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS har egne hjemmesider (www.ghmt.no) hvor det finnes utfyllende informasjon om arbeidsområdene, og hvor nyheter blir lagt ut. GHMT fikk nye, oppdaterte hjemmesider i 2014.

3. Arbeidsoppgaver / regelverk:

Våre viktigste arbeidsoppgaver er å føre tilsyn med virksomheter og forhold som omfattes av folkehelseloven med forskrifter og smittevernloven, ha oversikt over miljøforhold som har betydning for helsen, ha oversikt over helsetilstanden i kommunen samt å ivareta helseaspektet i samfunnsplanleggingen.

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS gir råd og veiledning, utfører tilsyn (inspeksjoner og revisjoner), prøveuttak og målinger, mottar meldinger og søknader om godkjenning fra virksomheter hvor det er krav om dette og saksbehandler disse. Vi gir også uttalelser til plansaker på ulike nivå (utslippstillatelser, reguleringsplaner, byggesaker etc.), og behandler klagesaker fra publikum.

Hovedoppgaver er barn og elevers arbeidsmiljø i skoler og barnehager, støy, luftforurensning, grunn- og vannforurensning, badevann, drikkevann, legionella-problematikk, radon og annen stråling, inneklima, røykeloven, skadedyr, hygieniske forhold på offentlig tilgjengelige steder, avfallsbehandling, husdyrhold m.m., tilsyn med salongvirksomheter (frisørsalonger, hud- og fotpleie, solarier o.l.), generelt smittevern, helse i planlegging, sosiale miljøfaktorer og ulykkesforebygging.

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS deltar i ulike fora i kommunene og samarbeider med ulike etater og virksomhetsområder for å ivareta helsehensynet i ulike saker. Det blir foretatt felles tilsyn når dette er hensiktsmessig, for eksempel sammen med barnehageetat og eiendomsavdeling. Det er også samarbeid med Mattilsynet, Arbeidstilsynet og andre ved behov.

De løpende oppgavene genereres ved at GHMT tar initiativ til tilsynsbesøk ut ifra en risikovurdering og tid siden forrige tilsyn, ut ifra meldinger/ søknader fra nye virksomheter eller virksomheter som har ønske om å endre/ utvide drift.

GHMT bruker tidvis mye tid på oppfølging av mer eller mindre kompliserte enkeltsaker. Mange virksomheter er flinke til å gi tilbakemelding, men vi ser også at flere ikke gir tilbakemelding, samt at kvaliteten på tilbakemeldingene varierer. I slike tilfeller kreves det purring og presisering av tilbakemeldingene, ofte fulgt av oppfølgingsbesøk.

GHMT mottar også henvendelser og klager på støy, lukt og andre miljømessige forhold som kan påvirke helsa til publikum. Henvendelsene varierer fra klagesaker som krever omfattende saksbehandling til spørsmål som besvares med råd og veiledning pr. telefon eller e-post.

Arbeidsoppgavene utføres etter følgende lovverk:

- Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven) 24. juni 2011 nr. 29
- Lov om vern mot smittsomme sykdommer (Smittevernloven) 5. august 1994 nr. 55
- Lov om strålevern og bruk av stråling (Strålevernloven) 12. mai 2000 nr. 36. (Endret 17.06.05)
- Lov om vern mot tobakkskader (Røykeloven) 9. mars 1973 nr. 14. (Endret 03.04.09)
- Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (Forvaltningsloven) 10. februar 1967, nr. 00. (Endret 17.12.10)
- Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd (Offentleglova) 19. mai 2006 (Endret 16.12.11)

og følgende forskrifter:

- Forskrift om miljørettet helsevern 25. april 2003 nr. 486. (Endret 16.12.11)
- Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. 1. desember 1995 nr. 928
- Forskrift om vannforsyning og drikkevann 4. desember 2001 nr. 1372. (Endret 19.12.11)
- Forskrift om skadedyrbekjempelse 21. desember 2000 nr. 1406
- Forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. 6. mai 1998 nr. 581. (Endret 17.12.09)
- Forskrift for badeanlegg, bassengbad, badstu m.v. 13. juni 1996 nr. 598. Endringer ift. legionella – ikrafttredelse fra 01.01.08
- Forskrift om strålevern og bruk av stråling 29. oktober 2010 nr. 1362 (ikrafttredelse 01.01.11)
- Forskrift om tvangsmulkt 10. oktober 1988 nr. 836
- Forskrift om hygieniske forhold om bord i fartøyer 27. juli 1956 nr. 2
- Forskrift om gjødselvarer m.v. av organisk opphav 4. juli 2003 nr. 951. (Endret 07.04.06)
- Forskrift om oversikt med folkehelsen 28. juni 2012 nr. 692.

Mye brukte veiledere (listen er ikke uttømmende):

- Miljø og helse i skolen. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (IS-2073) (ny mai 2014).
- Miljø og helse i barnehagen. Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (IS-2072) (ny mai 2014).
- Veileder i miljørettet helsevern
- Vannrapport 118 Forebygging av legionellasmitte – en veiledning (3. utgave)
- Veileder til Miljøverndepartementets retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442)
- Veileder for støyvurdering ved etablering av nærmiljøanlegg
- Musikkanlegg og helse – veileder til arrangører og kommuner
- Strålevern info 1:12, Radonmåling i skoler og barnehager
- Strålevern info 2:11, Radon i utleieleiligheter
- Veiledere om skadedyrkontroll (FHI)
- Lokale retningslinjer for natur- og friluftsbarnhager i Gjøvikregionen (2009)
- Den lille IK-hjelperen – Barnehager (10.04.12)
- God oversikt – en forutsetning for god folkehelse (en veileder til arbeidet med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer (IS-2110)
- Drikkevann i spredt bebyggelse og på hytta (Folkehelseinstituttet) ISBN 978-82-8082-645-9

Målinger og prøveuttak:

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS har en del teknisk måleutstyr og har mulighet til å foreta følgende målinger ifm. tilsyn/henvendelser:

- inneklimateparametere som CO₂, temperatur og relativ luftfuktighet
- muggsopp i luft
- belysning
- elektromagnetiske felter
- pH
- klorinnhold i bassengvann
- orienterende radonmålinger over en kortere periode
- orienterende støymålinger
- GHMT benytter for øvrig Mjøslab IKS ifm. med analyse av mikrobiologiske, kjemiske og fysiske prøver

4. Oversikt /gjennomgang av utførte arbeidsoppgaver:

Skoler og barnehager:

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS utfører tilsyn og saksbehandling etter Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Kommuneoverlegen i den enkelte kommune er delegert vedtaks- og godkjenningsmyndighet etter forskriften.

Oversikt over tilsyn i skoler og barnehager 2014:

		Gjøvik	Ø. Toten	V. Toten	S. Land	N. Land	Gran	Tilsammen
Skoler	1-7	2/10	1/7	1/6	1/3	0/2	11/11	16/39
	8-10	1/3	0/2	0/2	1/1	0/1	2/2	4/11
	Privat	1/1 (2)	0/1	-	1/1	-	-	2/3 (4)
	Vgs.	0/1	0/2	0/1	-	1/1	1/1	2/6
	SFO	7/11	3/7	2/6	1/3	2/2	11/11 *)	(15/40)
Total skoler		11/15	4/12	3/15	4/8	3/6	14/14	39/59
Barnehager	Privat	2/19	2/7	2/9	1/3	-	2/11	9/49
	Kom.	2/12	0/5 (alle 2013)	2/4	3/7	4/8	0/6 2/7 **GKFB	13/48
	Total bhg	4/31	2/12	4/13	4/10	4/8	4/17	22/97

*) som en del av ordinært tilsyn

**GKFB = Gran kommunale familiebarnehage som består av 7 ulike hjem.

Det er i løpet av 2014 (og des. 13) foretatt gjennomgang/ befaring på bakgrunn av innsendt søknadsskjema ved 14 av 14 skoler i Gran kommune. Hadeland videregående ble også besøkt, og er den eneste skolen i Gran som er godkjent etter forskriften. Det er gitt skriftlig tilbakemelding fra rektorene og fra eiendomsavdelingen, men ulike forhold gjør at skolene foreløpig ikke kan godkjennes. Det jobbes tett opp mot administrasjonen i Gran kommune for å øke fokus på hva som må på plass for at skolene skal kunne godkjennes.

I Gjøvikregionen er det foretatt tilsyn ved tre skoler på bakgrunn av henvendelser fra eiendomsavdeling/ publikum, samt et par rutinetilsyn og to revisjoner hvor det er foretatt en grundig gjennomgang av internkontrollsystemet. Det ble også foretatt tilsyn med vurdering av godkjenning av tre videregående skoler som ikke var godkjent fra tidligere siden videregående skoler ikke har blitt prioritert. Godkjenning avventes på to av skolene pga. radonproblematikk.

Det er fortsatt noen skoler i Gjøvikregionen som ikke oppfyller kravene til å bli godkjent etter Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Dette pga. mangelfull oppfølging av tidligere pålegg, bl.a. at inneklimate ikke oppfyller gjeldende normer, generelt dårlig standard og mangelfulle rutiner.

Det er i alle tilfellene planer for utbedring, men det ser ut til å ta noe tid før alle prosjekter blir gjennomført. Så lenge det finnes planer og det ikke er akutt helsemessig betenkelig at barna har oppholdt seg i skolebyggene, har driften av skolene fortsatt. GHMT har deltatt i møter og gitt uttalelser til planer for en skole som skal oppgraderes og tre nye skoler, herunder ny internasjonal skole

I løpet av 2014 er det foretatt tilsyn/befaringer ved 4 av 31 barnehager i Gjøvik kommune, 2 av 12 i Østre Toten, 4 av 13 i Vestre Toten, 4 av 10 i Søndre Land, 4 av 8 i Nordre Land og 4 av 17 i Gran kommune, samt 2 av 7 hjem i Gran kommunale familiebarnehage, samt et hjem hvor det er planer om å starte dagmamma virksomhet. Alle barnehagene i området for det interkommunale samarbeidet har hatt tilsyn/ oppfølging i løpet av de tre siste årene.

Alle barnehagene i Gjøvikregionen bortsett fra to er godkjent iht. Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. Ved manglende oppfølging kan godkjenningen trekkes tilbake. Gran kommune er 6 av 16 barnehager godkjent, og 4 av 7 hjem i Gran kommunale familiebarnehage var godkjent ved utgangen av året. Her startet godkjenningsprosessen i 2012, og de andre barnehagene arbeider med å gjennomføre tiltak for å bli godkjent.

Manglende godkjenning vil innebære at virksomheten får nærmere oppfølging fra tilsynsmyndigheten, og manglende godkjenning kan være stansingsgrunn hvis manglene vedvarer i lang tid eller forverres. Flere av de barnehagene som har manglet godkjenning pga. bl.a. dårlig innelima har gjort tiltak og blitt godkjent den siste tiden.

GHMT deltar på møter gir uttalelse til planer for nye barnehager/ skoler og når det er endringer/ utvidelse av eksisterende, foretar så en ferdigbefaring og gir, forutsatt at forholdene er tilfredsstillende, godkjenning etter forskriften.

Arbeid med å følge opp skoler og barnehager iht. Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. fortsetter kontinuerlig. Arbeidet med dette er prioritert i Gran kommune.

SFO prosjekt:

Fra april 2014 til desember 2014 ble det utført tilsyn ved 15 SFO (skolefritidsordninger)-er i Gjøvik (7), Østre (3)- og Vestre (2) Toten, Søndre (1)- og Nordre (2) Land. SFO-ene i Gran kommune ble besøkt ifm. gjennomgang av skolene i 2014, de er ikke en del av dette prosjektet. Av de besøkte SFO-ene var 14 kommunale og 1 privat. Ved tilsynene ble det lagt vekt på bestemmelsene vedr. internkontroll, opplysnings- og informasjonsplikt, utforming og innredning, måltid, psykososiale forhold, sikkerhet og helsemessig beredskap og førstehjelp.

Tilsynene ble avtalt på forhånd med skolens rektor og/eller SFO leder. I tillegg ble det sendt ut brev med bekreftelse av dag og tidspunkt. Vi hadde på forhånd utarbeidet ei sjekklister som ble brukt under tilsynet (vedlegg 2). (Malene er utarbeidet på grunnlag av informasjon fra miljørettet helsevern i Hallingdal som tidligere hadde gjennomført tilsyn med SFO). SFO-ene ble plukket ut etter hvor lenge det var siden skolen sist hadde hatt tilsyn. I tillegg at det skulle være noen fra alle kommunene i regionen.

Hovedtrekkene var flest avvik innunder § 15 Førstehjelp som omhandlet rutiner for kontroll/etterfylling av førstehjelpsutstyr, og rutiner/frekvens opplæring i førstehjelp. Dernest under § 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap. Det handlet om rutiner for å ivareta barnas sikkerhet inne og ute (veltesikre hyller/at spisse kniver oppbevares enten i voksenhøyde el. i løsbare skuffer/og sikkert uteområde/lekeplassutstyr). Innunder § 9 Utforming og innredning var det i all hovedsak bruk av tørkeskap uten at det var koplet til avtrekk rett ut til frisk luft. I tillegg var det mange SFO-er som hadde enten for kaldt eller for varmt vann i håndvasker der barna foretar håndvask.

Bestemmelser i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler:	Antall avvik:
§ 4 Internkontroll	2
§ 5 Opplysnings- og informasjonsplikt	0
§ 9 Utforming og innredning	8
§ 11 Måltid	0
§ 12 Psykososiale forhold	1
§ 14 Sikkerhet og helsemessig beredskap	9
§ 15 Førstehjelp	10
Annet:	
§§ 14 og 17 (Vanntemperatur)	9
§ 19 (Radon)	2

Alt sett under ett viser det at de aller fleste SFO-ene har rutiner for å ivareta de nevnte bestemmelsen i forskriften. Dette gjelder også internkontrollrutinene, men det påminnes om at dette er en kontinuerlig jobb som den ansvarlige for systemene må sørge for.

SFO leder/og eller rektor har vist vilje til forbedringer av rutiner/ lukking av avvik. De fleste har gitt tilbakemelding innen fristen.

Legionella:

Det blir gitt generelle råd og informasjon om legionellaforebygging ved henvendelser direkte til GHMT og ved tilsyn. Alle oppfordres til å gjennomføre en risikovurdering av sine anlegg og iverksette aktuelle tiltak utfra denne, jf. Vannrapport 118, 3. utgave, Forebygging av legionellasmitte – en veiledning.

Badeanlegg og lignende:

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS foretar stikkprøver av badevannskvaliteten og oppfølging av internkontrollsystemet ved regionenes svømmebasseng. I 2014 ble 17 av 19 basseng/ badeanlegg i Gjøvikregionen besøkt. Det ble tatt en grundig gjennomgang etter Forskrift for badeanlegg, bassengbad og badstue m.v. iht. innsendt meldeskjema ved de tre svømmebassengene i Gran kommune.

De fleste bassengene har tilfredsstillende vannkvalitet, men noen anlegg har sviktende internkontroll med mangelfull dokumentasjon på prøveuttak og avvikshåndtering.

Badevanns- / vassdragsovervåkning:

I løpet av sommeren ble det foretatt rutinekontroll av badevannet ved de mest besøkte badeplassene i kommunene. Ved Fastland friluftsbad på Gjøvik kontrolleres vannkvalitet og siktedyp ukentlig. Vannkvaliteten var god her hele sommeren.

Det ble tatt ca. tre prøveuttak ved hver badeplass ved Mjøsa, og 1-3 ved andre badeplasser. Det tas prøver ved til sammen ca 30 ulike badeplasser. Alle resultatene viste god vannkvalitet, bortsett fra noe dårlig vannkvalitet ved en badeplass, trolig pga. dårlig sirkulasjon av vannet. Her ble det gjort tiltak.

På oppdrag fra NIVA blir det tatt ut vannprøver i Lena-elva ved Skreia Travbane og Hunnselva ved utløpet til Mjøsa ca. hver 14. dag gjennom hele året. Prøvene analyseres kjemisk (fosfor og nitrogen) og bakteriologisk (termotolerante koliforme bakterier).

Salongvirksomheter (tatovører, frisører, hudpleie, fotpleie, solarier m.m.):

I følge forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie-, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v. skal virksomheter som foretar tatovering og hulltaking godkjennes av kommunen. En tatovør søkte om godkjenning og etablerte seg i regionen i 2014. Vi har også blitt tipset om privatpersoner som trolig tatoverer hjemme uten at vi har klart å spore de opp.

Lokaler som benyttes til frisør-, hud- og fotpleie (herunder solarier), hvor det ikke er penetrering av huden, har meldeplikt etter denne forskriften. Melding skal sendes kommunen ved GHMT før oppstart ved nyetablering og større ominnredninger.

Frisørprosjekt:

Det ble gjennomført et prosjekt med tilsyn med frisørsalonger i Gjøvikregionen og Gran i perioden mai 2013 til oktober 2014 hvor det ble gjennomført tilsyn i 91 av 98 frisørsalonger i området.

Formålet med prosjektet var å få en oversikt over den hygieniske standarden i frisørsalongene, og hvilke rutiner de har for å forebygge overføring av smitte til kundene. Den enkeltes internkontrollsystem for å ivareta forskriften ble også gjennomgått, samt en vurdering av om internkontrollsystemet kunne dokumentere at frisørsalongene overholdt forskriften. Sykdom/smitte kan oppstå dersom frisørsalongen ikke har driftsrutiner som sikrer helsemessige og hygienisk tilfredsstillende forhold.

Et sentralt funn prosjektet avdekket, var at utstyr som ble vasket i såpevann før desinfisering, generelt hadde bedre resultat på hygieneprovne enn det som ikke ble det. Nakkemaskin og nakkebuen på vasken var de to elementene som utmerket seg med dårligst resultat på hygieneprovne. Generelt kan det tyde på at frisører som jobbet alene klarte å opprettholde bedre hygieniske rutiner enn de som jobbet i et fellesskap.

Over 70 % av frisørene som jobbet alene og 60 % av frisørene som jobbet i et fellesskap manglet et internkontrollsystem der de kunne dokumentere at driften foregikk på en hygienisk tilfredsstillende måte. Kunnskapen blant frisørene om hva lovverket krever, varierte fra ingen kunnskap overhodet til veldig god oversikt.

Over halvparten av frisørsalongene manglet mekanisk avtrekk ved blandeplass for kjemikalier, uavhengig av om de jobbet alene eller ikke.

Ingen frisørsalonger meldte fra om oppstart/oppussing/eierskifte av salongen i løpet av prosjektperioden, uavhengig av om de utførte hulltaking som krever godkjenning av lokalet før oppstart. Dette viste at regelverket og melde-/ godkjenningsplikten var lite kjent blant frisører. Dette kan også gjenspeile antall avvik.

Med gjennomsnittlig tre avvik per frisørsalong, er tilsynsmyndigheten ikke fornøyd med resultatet. Det vil være behov for informasjon og eventuelt oppfølgende tilsyn ovenfor bransjen. Informasjon på kommunenes hjemmesider og mot bransjen vil også være aktuelle tiltak. Det jobbes med å få til et samarbeid/ undervisningsopplegg for frisørinja ved Gjøvik videregående skole. Et slik samarbeid kombinert med oppfølging av yrkesgruppen, vil forhåpentligvis gi resultater på sikt.

Solarier:

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS fører tilsyn med solarievirksomheter etter to forskrifter; én som regulerer selve solsengene, hvilke rør som kan benyttes og merking av lokalet (Forskrift om strålevern og bruk av stråling, § 36), og én som regulerer selve lokalet mht. ventilasjon, sanitære forhold m.m. (Forskrift om hygienekrav for frisør-, hudpleie, tatoverings- og hulltakingsvirksomhet m.v.)

Det ble foretatt tilsyn ved 13 solarier i regionen i 2014 hvorav 9 av den ble besøkt i forbindelse med en felles tilsynsaksjon i regi av Statens strålevern i uke 19 hvor det ble sett på internkontroll, herunder rutiner for avviksbehandling. Resultatene ble registrert digitalt og rapportert inn til Statens strålevern.

Stråling:

Det har vært rådgiving vedrørende elektromagnetiske felt (EMF) i forskjellige sammenhenger, bl.a. ved publikumshenvendelser om helsefare ved å bo nær høyspentlinjer.

Radon:

GHMT mottar radonspørsmål om sannsynlig forekomst og forespørsel om målinger. Det ble i slutten av 2011 inngått en felles innkjøpsavtale med Radonlab, med gunstig pris på radonmålinger for virksomheter og privatpersoner i regionen. Denne avtalen gjelder foreløpig ut 2015. Det er utarbeidet en radonbrosjyre om tilbudet.

GHMT har etter hvert opparbeidet en oversikt over radonresultater som kan gi en pekepinn om hvilke områder som er mest utsatt for høye radonkonsentrasjoner, men måling i den enkelte bolig er det eneste som kan gi en riktig verdi.

Det anbefales at tiltak alltid bør utføres når radonnivået i ett eller flere oppholdsrom overstiger 100 Bq/m³, og at alle bygninger bør radonmåles regelmessig og alltid etter ombygninger.

Drikkevann:

Mattilsynet har hovedansvaret for oppfølging og tilsyn med vannverk, men GHMT og kommuneoverlegene deltar også. GHMT gir bl.a. uttalelse til Mattilsynet i forbindelse med godkjenning av vannverk etter Forskrift om vannforsyning og drikkevann. GHMT får henvendelser fra mindre vannverk som ikke er godkjenningspliktige etter Drikkevannforskriften og fra enkeltpersoner vedr. vannkvalitet og hygieniske forhold knyttet til privat vannforsyning, og gir da informasjon og veiledning til disse. Representant fra GHMT deltok på revisjon ved to vannverk sammen med Mattilsynet i 2014.

Representant fra GHMT har deltatt i referansegruppe i forbindelse med Folkehelseinstituttets revidering av veilederen «Vannforsyningens ABC». Det ble i oktober 2014, som en del av dette arbeidet, gitt ut en publikasjon om «Drikkevann i spredt bebyggelse og på hytta».

Asylmottak:

GHMT har mottatt melding og vært på befaring ved tre nye boliger til asylmottak i Østre Toten i løpet av 2014.

Støy og luftforurensing (lukt):

GHMT har også i 2014 mottatt henvendelser om og klager på støy og luftforurensning. Mange av støysakene har vært av en spesiell karakter, og ofte er støyens karakter mer avgjørende for sjenansen enn den lydstyrken som kan måles.

I tillegg til å orientere om regelverk og muligheter for å kunne gjøre avbøtende tiltak, er det gjort befaringer og orienterende støymålinger, bl.a. i forbindelse med vegtrafikkstøy, støy fra motorcross, sammensatt støyproblematikk fra vifter o.l.

Store enheter og etablering av åpne gjødselkummer ser ut til i stadig flere tilfeller å skape større hygieniske ulemper for naboer i landbruksområder enn det som tradisjonelt har vært vanlig.

Det har også vært henvendelser med klage på støv fra industrivirksomheter.

Flueplager og skadedyr:

Det ble fattet vedtak som ble påklaget i en klagesak på flueproblematikk hvor det har vært store mengder fluer som har sjenert naboene. Saken har pågått siden 2008 og kommuneoverlegen fattet vedtak om utbedring den 07.03.14. Bonden påklaget helsemyndighetene sitt vedtak 06.04.14. Formannskapet i Østre Toten fattet i juni 2014 vedtak om å opprettholde kommuneoverlegens vedtak og sendte saken til Fylkesmannen for videre behandling. Den 20.11.14 kom det vedtak fra Fylkesmannen om at klagen ikke ble tatt til følge og kommunens vedtak om å gi pålegg om utbedring ble stadfestet. Fylkesmannens vedtak kan ikke påklages.

Det ble også skrevet en helsefaglig uttalelse i en utleiebolig hvor det var så store mengder mus at det ble ansett som hygienisk utilfredsstillende at barn skulle oppholde seg der.

Andre klagesaker:

Det ble i 2014 foretatt tilsyn med grundig gjennomgang fra flere etater etter at det ble mottatt klage fra publikum på et hest- og friluftssenter.

Slam/ gjødsel:

GHMT skal gi uttalelse iht. Forskrift om miljørettet helsevern, til spredning og lagring av kloakkslam. I 2014 er det ikke gitt noen slike uttalelser.

Beredskapsplaner:

Kommunene arbeider hver for seg med oppdatering av beredskapsplaner. Kommuneoverlegene tar sporadisk opp problemstillinger fra de enkelte kommunene til drøfting i GHMT's fagråd, i hovedsak problemstillinger som gjelder smittevern (f.eks. ebola og MRSA- problematikk), miljørettet helsevern og lokale helseberedskapsplaner.

Samarbeid med Mattilsynet:

Det er faste samarbeidsmøter mellom GHMT/kommuneoverlegene og Mattilsynet med drøfting av felles problemstillinger og vedlikehold/ revidering av eksisterende samarbeidsavtaler og rutiner. Samarbeidsmøte i Gjøvikregionen ble avholdt 21.11.14. GHMT samarbeider med Mattilsynets distriktskontor for Hadeland og Ringerike angående godkjenning av drikkevannskilder og hygiene ifm. matserving i barnehager i Gran.

Helse i plan:

GHMT har avgitt flere uttalelser/ innspill til reguleringsplaner og byggesaker for å poengtere ulike helsehensyn som bør ivaretas. Informasjon om regelverket innen miljørettet helsevern støy, lukt- og luftforurensing, sikkerhet, stråling m.m. er vanlig å påpeke i slike uttalelser.

GHMT ser nytten av å bli involvert tidlig i planprosesser og ønsker å delta mer aktivt på denne arenaen. Vestre Toten kommune og Søndre Land kommune har et eget areal- og helseforum hvor kommuneoverlegen og GHMT deltar.

Andre samfunnsmedisinske saker:

Det dukker stadig opp saker av betydning for befolkningens helse, der samfunnsmedisinsk kompetanse er etterspurt og der GHMT har nyttig faglig kompetanse og legitimitet til å utøve skjønn.

Inneklima:

GHMT mottar noen henvendelser vedr. inneklima i offentlige bygg (arbeidsplasser) og private boliger. Dette inngår ikke i våre lovpålagte oppgaver, men vi har i enkelte tilfeller vært behjelpelig med vurdering av inneklima og fukt- og muggsoppmåling mot betaling, særlig i spesielle tilfeller der dette er et ønske fra helsestasjon, barnevern e.l.

Informasjon til deltakerkommunene:

Årsrapporten sendes kommunenes postmottak og deles ut til styret, representantskapet, kommunestyremedlemmene i deltakerkommunene og andre interesserte.

Kurs og faglige nettverk:

Fire av medarbeiderne deltok på årskonferanse i Bergen i mai innen fagfeltet (Miljø- og helsedagene i regi av Forum for miljø og helse).

Tre medarbeidere deltok på Inneklimakurs i oktober i regi av Helsedirektoratet og tre har deltatt på ulike radonseminar i løpet av året. I november ble de arrangert to dagers seminar «Krafttak for bedre innemiljø i skolen» i regi av bl.a. Fylkeskommunen og NFBIB (Norsk forum for bedre innemiljø for barn) hvor tre ansatte deltok. En av våre ansatte er styremedlem i NFBIB.

Den ene ingeniøren har også deltatt på to ulike temadager om nytt saksbehandlingssystem (Komtek fra Norkart)

Gjøvikregionen Helse- og Miljøtilsyn IKS deltar på nettverksmøter for de som arbeider med miljørettet helsevern i kommunene i Akershus (MIA-nettverket). Møtene avholdes ca 4 ganger i året og har relevant informasjon fra sentrale instanser om tidsaktuelle saker innen miljørettet helsevern. Det avholdes også jevnlig (ca. 2 ganger i året) møter med kollegaene i Mjøsområdet. I 2014 ble møtene avholdt på Hamar den 10.04. og på Gjøvik den 16.10. På Hamarmøtet var der bl.a. omvisning i det nye badeanlegget ved Ankerskogen og presentasjon av nytt vertskommunesamarbeid for Hamarregionen. På Gjøvik var det mest sentrale temaet forvaltningspraksis og internkontroll.

Samfunnsmedisineren (kommuneoverlegen i Gjøvik) deltok på konferanser og møter i Folkehelseforeningen og "Sunn kommuner, WHO's norske nettverk" der han er henholdsvis styremedlem og Gjøvik kommunes koordinator mot dette nettverket.

Uttalelser og innspill til sentrale myndigheter:

GHMT har deltatt på møter og i arbeidsgruppe vedr. revidering av Veileder til Forskrift om miljørettet helsevern i skoler og barnehager m.v. og en ansatt som er styremedlem i NFBIB har deltatt i utvikling/ gjennomføring av fylkesvis kursing av kommunene i arbeid med godkjenning av skoler og barnehager.

Gjøvik 20.05.15

Randi Haugen
Daglig leder